

PATRIMONI NISSAGUES // **Jaume Maruny i Lluís Maruny** > TEXT I FOTOGRAFIA

Els Maruny

Maruny és un cognom endèmic de les Gavarres, amb una distribució localitzada al voltant de la serra: la Bisbal d'Empordà, Sant Pol, Calonge, Palamós i Esclanyà.

La primera referència històrica coneguda es remunta a Cruïlles, en un capbreu de 1264, quan el prior del monestir de Sant Miquel i el senyor del castell de Cruïlles, Gilabert, van signar una concòrdia sobre els terços i lluïsmes que havien de rebre alguns masos de la parròquia de Cruïlles, entre els quals hi havia el *mansi Berengarii Suyerii de Maruyo*. Una carta de 1265, menciona un altre *Bernardi Thomas de Maroyne*, casat amb *Gerunda de Maruny*, una germana de la qual, de nom Barcelona, els escriu des de València. Els Maruny tenien dos masos propers, dels quals consten referències fins a 1401. A partir del segle XVII, però, aquests masos es mencionen com a desapareguts i absorbits al mas Molines, al pla de Raboses a tocar de Cruïlles. Al 1322, consta un notari, de nom Jaume Maruny, a Monells. Al febrer de 1388, Guillem Maruny, llavors ja propietari del mas Maruny de Sant Pol, compra a Bernat Boneta, el mas Boneta, també a Sant Pol de les Gavarres. Al fogatge de Sant Pol, el 1497, ja hi trobem els Maruny.

A partir del segle XVI, ja consten als arxius parroquials, de forma constant, algunes famílies Maruny a Palamós, Vall-llobrega, Calonge i la Bisbal. També tenim referències, més escadusseres o puntuals, d'altres Maruny a pobles

de la comarca com ara Begur, Santa Cristina d'Aro, Ullastret, Palafrugell, Torrent, Parlavà o Peratallada. I, aïlladament, de fora de la comarca, a llocs com ara Girona, Cassà de la Selva, Llagostera i Olot.

Molts masos Maruny. També coneixem a les Gavarres, masos i cases que han estat i són coneguts amb el nom de Maruny. Entre els masos, al terme de Vall-llobrega, sota el puig Maruny, hi ha el mas Maruny, del qual consten referències des de 1499 fins al segle XX. Continua existint, molt reformat, i conserva el nom, tot i que els propietaris actuals no el

tenen com a cognom propi.

Al nucli de Sant Pol, al costat de l'església, hi ha can Maruny, que consta amb aquest nom des de 1388 fins avui el segle XX. D'aquest mas de mitjans propietaris, se n'ha pogut saber el llinatge complet des del 1614 fins ara, amb casaments amb noies de la zona amb cognoms com ara Mascort, Miquel, Cals, Oller, Codina, Pagès, Lloberes, Vilar, Sallés i Puigmiquel. Els hereus troncats actuals, però, no s'anomenen Maruny, sinó Ullastres. Al mateix Sant Pol, sobre el pou del Glaç, hi trobem can Marunyet o can Maruny de la Serra, anterior a 1676. Fou venut el segle XX i actualment forma part d'una casa de colònies.

A la Bisbal, prop del Convent, hi tenim can Maruny del Puig on encara viuen els descendents Maruny. També hi ha la terrisseria Maruny. A Esclanyà hi ha el mas Maruny, també conegut com a mas del Rellotge, adquirit per la família Rosés de Palafrugell.

Entre les cases notables, podem fer constar can Maruny (can Patxot), una casa a l'entrada de Calonge per la carretera de la Bisbal, venuda, també al segle XX, a uns anglesos. A Sant Feliu de Guíxols hi ha la casa Maruny, modernista i catalogada, construïda i adquirida pel notari Josep Maruny, un membre de la nissaga de can Maruny de Sant Pol, encara pro-

Un cognom rar

A tot Catalunya, no arriben a 120 les persones que es diuen Maruny de primer cognom (www.idescat.net). A tot Espanya, la meitat dels Maruny viuen actualment al Baix Empordà i, alguns, a altres comarques gironines, la resta apareixen només a les províncies de Barcelona, Madrid i Sevilla. Tots ells procedeixen del Baix Empordà.

Exterior del mas Maruny de Sant Pol de la Bisbal.

pietat dels seus descendents.

Hi ha hagut alguns Maruny que van emigrar. Així, en Feliu Maruny, nascut el 1842 a Sant Feliu de Guíxols, tenia interessos a la indústria surera a Sevilla, s'hi va casar el 1867 amb Rafaela García i té descendents Maruny, ara, a Sevilla, Madrid, París, Panamà i Lisboa.

Pel que fa a l'etimologia del cognom Maruny, sembla haver-hi dues possibilitats. La primera, fonamentada en l'autoritat de Joan Alcover i F. de Borja Moll, relliga els Maruny als Marull i els fa derivar tots dos d'un antropònim romà, en Marullus (/marul-lus/). Tanmateix, entre els segles Xè i XIVè, en una zona sotspirinenca entre Osca i Barcelona, el terme 'maruny' apareix com a topònim preromà i podria referir-se a pilons de pedres tretes dels camps per llaurar-los, per això serviria per localitzar llocs i propietats a diversos documents de l'època. El monestir i el poble de Sant Llorenç de Morunys (abans Marunys) tindrien aquest origen 🏰

→ N'hi ha de tota mena...

Els Maruny han estat sobretot pagesos (Sant Pol, Vall-llobrega, la Bisbal, Esclanyà...), però també n'hi ha hagut de picapedrers, pescadors, tapers (Palamós), empresaris surers (Sant Feliu i Sevilla), terrissaires, sastres i comerciants (la Bisbal)... També hi ha notaris, advocats i metges. Els Maruny actuals, és clar, han fet i fan tota mena de treballs i de carreres universitàries. Una llegenda, molt versemblant, de Vall-llobrega, anomenada Les Creus d'en Maruny, (www.forallac.com) parla de l'assassinat d'un hereu Maruny per part del seu germà. A Sant Pol, al segle XVII, l'hereu del mas Maruny, Joan, és mort d'una estocada, assaltat en un camí, i s'obre un llarg plet entre la comunitat de preveres de la Bisbal i els marmessors dels seus fills, menors d'edat, en relació a les deixes testamentàries... El 1486, a la Sentència de Guadalupe, que acaba la revolta dels remences, apareix un T. Maruny que en fou capità i és condemnat a esquarterament. Afortunadament, mai no el van atrapar (Jordi Frigola i Arpa, *La Bisbal. Monografies Locals, Revista de Girona, 2003*). També n'hi ha hagut de dretes i d'esqueres, naturalment. I uns quants casats de pressa i corrents, fills naturals... Com a les millors famílies. En Pau Dalmau va haver de tocar les campanes de l'església de Sant Pol com a penitència arran de deixar embarassada una filla Maruny, donzella. A Internet (Google: maruny) trobareu tota mena de curiositats. Un poblet turístic de nom Maruny (tal qual) a Polònia, a la regió d'Olsztyn. També hi ha un poble Marull a l'Argentina (província de Córdoba). Maruny als EEUU (Missouri, Midland, New Jersey...), a Egipte... Molts Maroney, Meroney, Marooney (tots ells pronunciats /marúnil/ amb vocal neutra, a Irlanda, Regne Unit, EEUU, Canadà, Austràlia i Nova Zelanda

🏰 JAUME MARUNY I LLUÍS MARUNY

El mas Marunet de Sant Pol, davant del Pou del Glaç i al peu la serra dels Perduts.